

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної
Кафедра початкової освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАННЯ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

Студентки 2-го курсу МАП групи
Освітньої програми: Початкова освіта.
Дошкільна освіта
Спеціальності 013 Початкова освіта
Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
Ступеня вищої освіти магістра
Рехлецької Діани Сергіївни

Науковий керівник: доктор філософії,
старший викладач **Бондар Ю. В.**

Розширена шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	Помилка! Закладку не визначено.
1.1 Аналіз наукових підходів до проблеми визначення сутності «інтерактивних технологій навчання»	Помилка! Закладку не визначено.
1.2 Класифікація інтерактивних технологій і методів навчання у сучасній початковій школі	Помилка! Закладку не визначено.
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ЯДС	Помилка! Закладку не визначено.
2.1 Інтерактивні технології як ефективний прийом навчання на уроках ЯДС	Помилка! Закладку не визначено.
2.2 Специфіка застосування інтерактивних методів навчання на уроках ЯДС в Новій українській школі	Помилка! Закладку не визначено.
2.3 Методи та прийоми використання інтерактивних технологій навчання на уроках ЯДС	Помилка! Закладку не визначено.
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ЯДС В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	Помилка! Закладку не визначено.
3.1 Констатувальний етап експерименту із використанням інтерактивних технологій навчання в початковій школі..	Помилка! Закладку не визначено.
3.2 Результати формульовального етапу експерименту із використанням інтерактивних технологій навчання в початковій школі.....	Помилка! Закладку не визначено.
ВИСНОВКИ	7
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	10
ДОДАТКИ.....	Помилка! Закладку не визначено.

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку системи освіти в Україні характеризується освітніми інноваціями, спрямованими на збереження досягнень минулого і, водночас, на модернізацію системи освіти відповідно до вимог часу, новітніх надбань науки, культури і соціальної практики.

Впровадження концепції Нової української школи потребує активізації інноваційних процесів, спрямованих на модернізацію змісту, форм і методів навчання молодших школярів, розробку й апробування нових освітніх технологій в освітньому процесі початкової школи.

Глибокі перетворення, що відбуваються в системі освіти України, неможливі без застосування на уроках інтерактивних технологій, які ґрунтуються на діалозі, моделюванні ситуацій, вільному обміну думками, авансуванні успіху, що активізує пізнавальну діяльність учнів, підвищує емоційний рівень засвоєння знань.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (2017 р.), Державної національної доктрини розвитку освіти України в XXI столітті, Концепції Нової української школи (2016 р.), Державного стандарту початкової освіти (2021 р.), необхідно здійснити кардинальний перехід від традиційного інформаційно-пояснювального навчання, зорієнтованого на передачу готових знань, до особистісно-орієнтованого, із використанням інтерактивних технологій, спрямованого не тільки на засвоєння знань, а й на способи освітньої діяльності, розвиток творчої, компетентної у всіх сферах життя особистості.

Саме використання інтерактивних методів, прийомів, вправ на уроках у початковій школі, зокрема і на уроках ЯДС, допомагають учням у цікавій активній формі здобувати нові знання, набувати життєво необхідних умінь та навичок, сприяють формуванню ключових компетентностей та розвитку наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті початкової освіти.

Аналіз літератури показав, що проблема впровадження інтерактивних технологій навчання в освітній процес початкової школи розглядається в працях цілої низки науковців: Н. Бібік, Л. Зазнобіна, О. Красовської, В. Кремень, І. Мартинова, О. Савченко, П. Підкасистий, О. Пометун, І. Харламова, Г. Щукіна, І. Ящук та інших. Питання класифікації та реалізації інтерактивних технологій було в центрі уваги таких науковців як І. Підласий, О. Пометун, В. Симоненко та інших. Особливості та специфіку впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках «Я досліджую світ» розглянуто Н. Андрук, І. Андрусенко, І. Баландіною, Н. Бібік, Н. Будною, К. Василенко, О. Ващенко, Т. Гільберт, Т. Гладюк, І. Грущинською, О. Іщенко, О. Козак, М. Корнієнко, В. Пономаренко, О. Савченко, С. Тарнавською, О. Хомич, Р. Шияном та іншими.

Актуальність та недостатня розробленість обраної проблеми, її теоретична і практична значущість зумовили вибір теми дослідження: **«Використання інтерактивних технологій навчання на уроках ЯДС»**.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність використання інтерактивних технологій навчання на уроках ЯДС.

Досягнення поставленої мети зумовило вирішення наступних **завдань дослідження**:

1. Обґрунтувати наукові підходи до проблеми визначення сутності «інтерактивних технологій навчання».

2. Проаналізувати класифікацію інтерактивних методів і технологій навчання у сучасній початковій школі.

3. Визначити особливості застосування інтерактивних методів навчання на уроках ЯДС.

4. Розкрити методи та прийоми використання інтерактивних технологій навчання на уроках ЯДС.

5. Експериментально перевірити ефективність впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках ЯДС.

Предмет дослідження – особливості використання інтерактивних технологій навчання на уроках ЯДС.

Об'єкт дослідження – інтерактивні технології навчання на уроках ЯДС.

Для реалізації мети й розв'язання поставлених завдань дослідження використано комплекс дослідницьких **методів**:

теоретичні – аналіз науково-методичної літератури для визначення теоретичних засад наукового пошуку і стану дослідженості проблеми; метод дидактичного моделювання під час визначення особливостей інтерактивних технологій навчання; вивчення й теоретичне осмислення застосування на практиці інтерактивних технологій навчання як ефективного засобу на уроках ЯДС; порівняння та узагальнення різних поглядів на класифікацію інтерактивних методів навчання;

емпіричні – анкетування, бесіда, спостереження;

статистичні: методи математичної статистики для опрацювання отриманих даних.

Наукова новизна дослідження: уточнено сутність поняття «інтерактивні технології навчання», обґрунтовано особливості їх впровадження на уроках ЯДС, охарактеризовано педагогічні умови застосування інтерактивних технологій навчання на уроках ЯДС.

Практичне значення одержаних результатів. Запропоновані інтерактивні методи, засоби та прийоми в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» можуть бути використані у практиці роботи вихователів закладів дошкільної освіти, освітньому процесі Нової української школи, педагогічних коледжів та закладів вищої освіти, у післядипломній підготовці та перепідготовці педагогічних кадрів.

Апробація результатів дослідження та публікації.

За матеріалами дослідження було підготовлено та опубліковано такі публікації:

1. Рехлецька Д. С. Використання інтерактивних технологій навчання у сучасній початковій школі. *Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами* : збірник

матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 2023. С. 112-117.

2. Рехлецька Д. С. Особливості застосування інтерактивних методів навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в Новій Українській Школі. *Нові педагогічні виміри професійного розвитку майбутніх учителів: сучасні реалії та виклики* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 2023. С. 152-156.

Структура курсової роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів із підрозділами, висновків до кожного із розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (102 найменування) та 3 додатків. У роботі представлено 4 таблиці та 9 рисунків.

ВИСНОВКИ

1. Обґрунтовано наукові підходи до проблеми визначення сутності «інтерактивних технологій навчання». Аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати, що інтерактивне навчання полягає в тому, що освітній процес відбувається за умов постійної й активної взаємодії всіх учнів. Відбувається взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де всі суб'єкти є рівноправними партнерами. Інтерактивні технології – це організація засвоєння знань і формування певних вмінь та навичок через сукупність особливим способом організованих навчально-пізнавальних дій, що полягають у активній взаємодії учнів між собою та побудові міжособистісного спілкування з метою досягнення запланованого результату. Впровадження інтерактивних технологій навчання в освітній процес початкової школи ефективно сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, навичок і вмінь, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером дитячого колективу. Під час інтерактивного навчання учні вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення. Інтерактивні технології сприяють набуттю основних форм мислення, виробляють здатність до самоосвіти, вміння застосовувати набуті знання в практичній діяльності.

2. Проаналізовано класифікацію інтерактивних методів і технологій навчання у сучасній початковій школі. Серед основних методів та технологій інтерактивного навчання у сучасній початковій школі виділяють: *групове навчання («Карусель», «Акваріум», «Робота в парах», «Робота в трійках», «Діалог», «Синтез думок», «Спільний проект», «Пошук інформації»); колективно-групове (фронтальне) («Мікрофон», «Мозковий штурм»,*

«Навчаючи-вчуся», «Ажурна плитка», «Аналіз історій і ситуацій», «Велике коло», «Дерево рішень»); навчання у грі («Імітація», «Рольова гра», «Спрошене судове рішення», «Громадські слухання»); навчання у дискусії («Прес», «Дискусія», «Дебати», «Нескінченний ланцюжок», «Займи позицію», «Зміни позицію») тощо.

3. Визначено особливості застосування інтерактивних методів навчання на уроках ЯДС. Застосування інтерактивних технологій висуває певні вимоги до структури сучасного уроку «Я досліджую світ» в умовах Нової української школи. Етапами інтерактивного уроку є: мотивація, оголошення, представлення теми та очікуваних навчальних результатів, надання необхідної інформації, інтерактивна вправа (центральна частина заняття), підбиття підсумків (рефлексія), оцінювання результатів уроку. Організація діяльності на уроках «Я досліджую світ» із використанням інтерактивних технологій навчання передбачає продуманість кожного з етапів інтерактивного уроку; визначеність і адекватність методів і прийомів, способів діяльності учнів у відповідності до завдань; організацію освітнього середовища: суб'єктивних факторів (психологічний клімат у класі, врахування вікових та індивідуальних особливостей під час організації діяльності; врахування особливостей поділу класу на групи: гетерогенні та гомогенні; врахування особистісних якостей учнів, лідерських проявів тощо); об'єктивних факторів (необхідних інформаційно-довідкових та інструктивно-методичних матеріалів, засобів навчання: унаочнення, обладнання, демонстрації, комп'ютерні моделі тощо).

4. Розкрито методи та прийоми використання інтерактивних технологій навчання на уроках ЯДС. Здебільшого на уроках ЯДС використовують такі інтерактивні технології навчання, як «Інтерв'ю», «Асоціативний куш», «Знаємо... Хочемо дізнатися... Дізналися...», «Ланцюжок-передбачення», «Дешифрувальник», «Кубування», «Прес», «Два – чотири – усі разом», «Ажурна пилка», «Шість капелюхів», «Обери позицію», «Незакінчені речення», «Гронування», «Мікрофон», «Корзина ідей», «Мозкова атака» та інші.

5. Експериментально перевірено ефективність впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках ЯДС. На констатувальному етапі

дослідження було виявлено, що більша частина вчителів розуміють сутність поняття «інтерактивні технології навчання», різні підходи, методи та прийоми до їх впровадження та використання на уроках Я досліджую світ, розуміли важливість та ефективність їх впровадження, усвідомлювали важливість самоосвіти щодо використання інтерактивних технологій навчання на уроках початкової школи. Проте, учні проявили здебільшого середній та низький рівні компетентності в інтерактивних технологіях навчання та здебільшого середній та початковий рівень сформованості знань та вмінь на уроках Я досліджую світ. Такі результати зумовили необхідність проведення формувального етапу дослідження із використанням інтерактивних технологій навчання.

Метою формувального етапу дослідження було впровадження інтерактивних технологій навчання на уроки Я досліджую світ. На третьому етапі дослідження (контрольний) було виявлено, що після впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках Я досліджую світ у молодших школярів значно підвищився рівень компетентності в інтерактивних технологіях та рівні сформованості знань та вмінь на уроках Я досліджую світ. Таким чином, результати констатувального етапу дослідження говорять про ефективність проведеної нами роботи (впровадження інтерактивних технологій навчання в освітній процес інтегрованого курсу Я досліджую світ).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агеєва О. В., Андрусенко І. В., Котелянець Н. В., Особливості реалізації змісту інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в умовах Нової української школи. *Проблеми сучасного підручника*. 2018. № 2. С. 102–110.
2. Андрущенко В. Обличчям до школи. *Освіта України*. № 4. Київ: 2018. С. 5–14.
3. Балютіна К. Актуальні проблеми початкової школи і шляхи їх вирішення. *Початкова школа*. 2018. № 8. С. 50–54.
4. Белуха С. Шлях до нової української школи. Дослідно-експериментальна та інноваційна діяльність навчального закладу. *Директор школи*. 2017. №19. С. 65–69.
5. Бібік Н. М. Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ: Літера ЛТД. 2018. 160 с.
6. Бібік Н. М. Навчально-методичний комплект з курсу «Я досліджую світ» у вимірах компетентнісно орієнтованого навчання. *Проблеми сучасного підручника*. 2019. № 23. С. 6–22.
7. Біда О. Структура і методика інтерактивного уроку. *Початкова школа*. 2007. № 7. С. 10–16.
8. Бондар Ю. В. (2020). Використання творчих завдань під час вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. (70(І том)). С. 95-99.
9. Бондар Ю. В. Використання інтерактивних технологій в освітньому процесі початкової школи. *Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Бердянськ, 23-24 жовт. 2019 р.). Бердянськ, 2019. С. 229-233.
10. Бондар, Ю. В. Інтерактивна гра як інструмент розвитку творчих здібностей молодших школярів. *Наука та інновації – 2019: теорія, методологія та практика*: матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Запоріжжя, 6

груд. 2019 р.). Запоріжжя : МЦНД, 2019. (III том), С. 115-117. ЕОІ 10.11232/06.12.2019.v3.10

11. Борзик О. Б., Прасол А. В. Реалізація інтерактивного навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Сучасні дослідження у світі науки*. 2022. № 11. С. 748–755.

12. Варениченко А. Б., Гріднєвська Г. О., Мелаш В. Д. *Інноваційні технології навчання в початковій школі (на прикладі технології інтерактивного навчання)*. *Інноваційні технології в науці та освіті*. 2018. № 2. С. 149–152.

13. Васютіна Т., Соколовська П. Дидактичні можливості інтегрованих уроків для формування предметних компетнцій у молодших школярів. Студентська науково-практична інтернет-конференція «Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи». Івано-Франківськ, 2017. С. 12–15.

14. Вахрущева Т. Ю. Інтерактивні технології навчання як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності. *Нові технології навчання*. 2010. № 47. С. 64–69.

15. Вікторенко І. Л. Інноваційні технології навчання молодших школярів у контексті реформи початкової освіти. *Молодий вчений*. 2017. №9. С. 8–13.

16. Віторенко І., Федь І. Обґрунтування методичної системи навчання учнів початкової школи інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2021. № 14. С. 56–67.

17. Войтенко О. Використання інтерактивних технологій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в початкових класах Нової української школи. *Інноваційні технології в дошкільній освіті*. 2021. № 6. С. 53–56.

18. Волошин О. Розвиток пізнавальних інтересів на уроках предмета «Я досліджую світ» за допомогою освітніх технологій. *Інноваційні освітні технології в Україні : теорія та практика : матеріали Всеукр. студ. наук.- практик. конф., Умань*. 2021. С. 23–24.

19. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник. Київ : Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.

20. Гадяцький М. Організація навчального процесу в сучасній школі. Харків: Видавництво «Ранок». 2016. 136 с.

21. Гарачук Т. В. Наукові підходи до викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 28. С. 140–145.

22. Гич Г. М. Учні нової української школи як носії «нової грамотності» і суб'єкти освітнього процесу. *Освіта*. № 1. Київ : Педагогічна думка. 2019. С. 12–14.

23. Гільберг Т. Г. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах на засадах компетентнісного підходу. Київ : Генеза, 2019. 256 с.

24. Гільберг Т. Г. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах на засадах компетентнісного підходу. Київ : Генеза, 2020. 240 с.

25. Глушко В. Г. Інноваційні технології на уроках «Я досліджую світ» як умова розвитку творчої особистості. Сучасні стратегії, цінності й пріоритети дошкільної та початкової освіти: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро, 2021. С. 155–159.

26. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь. 1997. 376 с.

27. Горват М. В. Інтерактивне навчання як педагогічна технологія. С. Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 2016. С. 57–58.

28. Гринюк С. В. Інтерактивні технології як засіб навчання в закладах освіти. Сучасна наука та освіта Волині : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 2018. С. 335–338.

29. Грошовенко О. П., Жовнич О. В. Використання технології проблемного навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2022. № 63. С. 87–94.

30. Губенко Л. Д. Інтерактивні методи навчання в початковій школі. *Початкова школа*. 2016. №3. С. 15–16.

31. Данкович А. М., Хома О. М. Інтерактивні методи навчання, їх застосування у практиці роботи початкової школи. *Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 2016. С. 210–212.

32. Дейнека Л. Сучасні методи навчання. Луцьк : ЛЦО, 2021. 224 с.

33. Денисенко А. Інтерактивні методи навчання учнів сучасної початкової школи. *Науковий простір студента: пошуки і знахідки: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної студентської інтернет-конференції: збірник тез*. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 113–118.

34. Державний стандарт початкової освіти: затв. Постановою Каб. Міністрів України, від 21 лютого 2018 р. № 87. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> (Дата звернення: 20.12.2022).

35. Дівакова І. І. Інтерактивні технології навчання у початкових класах. Тернопіль: Мандрівець, 2018. 180 с.

36. Добрянська А. Ю. Аспекти викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Розвиток освіти, науки та бізнесу: результати 2020: тези доп. міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 3-4 грудня 2020 р.* Україна, Дніпро, 2020. С. 357–359.

37. Доміловська Ю. Д., Смоляннюк Н. М. Використання інтерактивних технологій на уроках «Я досліджую світ». *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі : зб. матеріалів Всеукр. міждисциплінар. наук.-практ. конф., Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій*. 2021. С. 222–223.

38. Дошковський П. Інтерактивне навчання. *Початкова школа*. 2019. № 44. С. 1–33.
39. Дубровська Л. О., Дубровський В. Л., Самойленко О. В. Готовність учителя початкових класів до упровадження інтерактивних технологій навчання. *Інноваційна педагогіка*. 2018. № 5. С. 69–72.
40. Дьяконов Г. В. Активні методи групового навчання: діалогічний підхід. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2012. № 35. С. 188–198.
41. Єльнікова О. Інтерактивні методи навчання, їх місце у класифікації педагогічних інновацій. *Імідж педагога*. 2011. № 3. С. 71–94.
42. Єпіхіна М. А. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у Новій українській школі в контексті педагогіки партнерства. *Педагогіка*. 2019. № 1. С. 67–70.
43. Задорожна-Княгницька Л. В. Загальні основи педагогіки. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
44. Заєць Л. Інтегрований урок навчання грамоти та курсу «Я досліджую світ». *Початкова школа*. 2019. № 9. С. 26–28.
45. Зайченко І. В. Педагогіка. Київ : Ліра-К, 2016. 608 с.
46. Іванішена С. Форми та методи інтерактивного навчання. *Початкова школа*. 2015. № 3. С. 7–9.
47. Кареліна О. В. Концепція інтердіяльнісного навчання. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2016. № 4 (55). С. 12–16.
48. Коберник Г. І. Використання інноваційних технологій в початковій школі НУШ. *Молодий вчений*. 2018. № 7. С. 21–29.
49. Коберник Г., Побірченко Н. Інтерактивне навчання в системі нових освітніх технологій. *Початкова школа*. 2014. № 10. С. 8–40.
50. Коваль Т.В., Граб О.Д. Педагогічні умови розвитку творчих здібностей молодших школярів засобами театрального мистецтва. *Наукові записки : збірник матеріалів звітної науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти імені Валентини Волошиної. Серія “Мистецтво”*. Вінниця : ФОП Корзун Д. Ю., 2021. С. 68-74.

51. Коваль Т.В., Шикирінська О.А. Мистецько-педагогічна підготовка майбутнього вчителя початкових класів у контексті культурологічного підходу. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців* : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць. – Випуск 51 / редкол. Київ – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018 р. С. 52-56. Фахове видання;

52. Колісник-Гуменюк Ю. І. Методичні вказівки до вивчення модуля «Інноваційні та інтерактивні технології навчання»: наук. метод. розробка. Львів : ЛННЦПО, 2018. 24 с.

53. Коломієць Н. А. Дидактичні засади застосування інтерактивних методів навчання молодших школярів. Київ : Знання, 2018. 129 с.

54. Комар О. Інтерактивні технології – технології співпраці. Київ : Абрис, 2014. 210 с.

55. Комар О. Інтеракція як основа освітнього співробітництва на уроках у початковій школі. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. № 1. С. 64–70.

56. Комар О. Навчання школярів за інтерактивними методами. *Початкова школа*. 2016. № 5. С. 57–59.

57. Кондратюк О. Інноваційні технології в початковій школі. Київ : Освіта, 2015. 250 с.

58. Кондратюк О. Інтерактивні уроки в початковій школі. Київ : Шкільний світ, 2017. 128 с.

59. Концепція Нової української школи. Режим доступу : https://www.pedrada.com.ua/files/articles/301/Nova_ukrainska_shkola_Koncepcija_2016_Pedrada.pdf (Дата звернення: 20.12.2022).

60. Короденко М. Нова школа – нові підходи. *Освіта України*. 2017. № 43. С. 6–11.

61. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. *Відкритий урок*. 2012. № 5. С. 7–11.

62. Крамаренко А. М. Курс «Я досліджую світ» як складова освітнього процесу Нової української школи. *Нова українська школа в умовах викликів*

сучасності: зб. тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2019. С. 95–98.

63. Крамаренко А. М. Формування ключових та предметних компетентностей на уроках «Я досліджую світ». *Наука, інновації і освіта: проблеми і перспективи*. 2022. № 7. С. 133–135.

64. Кутуза О. М. Використання інтерактивних методів навчання з метою формування обдарованої, творчо розвиненої, соціально компетентної особистості. *Наука і освіта*. 2019. № 6. С. 34–39.

65. Кучерова Г. М., Ягоднікова В. В. Інтерактивні вправи та ігри. Харків: Основа, 2012. 144 с.

66. Ларіонова Н. Б., Стрельцова Н. М. Інтегративний підхід : актуальність, сутність, особливості впровадження в умовах початкової школи : навчально-методичний посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 76 с.

67. Ласкевич О., Остапйовська І. Інтерактивні технології у початковій школі. Педагогічний часопис Волині : науковий журнал. 2017. № 3 (6). С. 48–53.

68. Лисенко Р. Н. З досвіду проведення інтерактивних уроків. *Початкова школа*. 2014. №8. С.46–48.

69. Лупенко-Ковтун С. М. Методичні рекомендації щодо підготовки уроку за інтерактивними технологіями. Педагогічні інновації. 2020. № 4. С. 5–9.

70. Мельник В. В. Інтерація в освітньому процесі : технологія організації. *Управління школою*. 2006. № 13. С. 15–34.

71. Мозуль І. Впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес початкової школи. *Освіта*. 2016. № 7. С. 258–260.

72. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків : Основа, 2017. 176 с.

73. Новиченко О. З досвіду використання інтерактивних технологій. *Початкова освіта*. 2017. №41. С. 4–15.

74. Остап'юк К. Застосування інтерактивних технологій на уроках Я досліджую світ. *Молодий вчений*. 2018. № 6. С. 124–129.

75. Паламарчук В. Ф., Барановська О. В. Педагогічні технології навчання в умовах нової української школи: вектор розвитку. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 3. С. 60–66.
76. Пальчевський С. С. Педагогіка. Київ: Каравела, 2017. 576 с.
77. Пантюк М., Стахів Л. Інтерактивне навчання молодших школярів у контексті інтеграції науки і практики. *Педагогіка*. 2015. № 12. С. 304–310.
78. Перепелюк Т. Д. Новітні інформаційні технології навчання як метод підвищення ефективності навчального процесу у початковій школі. *Вісник Національного університету оборони України*. 2020. № 2. С. 75–82.
79. Підлісна С. В. Вплив інтерактивного навчання на рівень розумового розвитку молодшого школяра. *Психологічний журнал*. 2020. № 12 (44). С. 80–92.
80. Пісоцька Л. С. Використання інтерактивних методів навчання у контексті системного підходу. *Педагогічний дискурс*. 2013. № 14. С. 360–363.
81. Побірченко Н. Інтерактивне навчання в системі нових освітніх технологій. *Початкова школа*. 2004. № 10. С. 8–10.
82. Подплітьона, І. М. Педагогічні умови використання інтерактивних технологій в початковій школі. Херсон : ХДУ, 2020. 64 с.
83. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
84. Придатко О. В. Дослідження ефективності та аспекти впровадження інтерактивних засобів навчання в організацію навчального процесу: матеріали всеукр. наук.-метод. семін. (Львів, 16 квіт. 2010 р.). Львів: ЛДУ, 2010. 214 с.
85. Радченко М. Теоретичні засади інтерактивних технологій навчання. *Наука України. Перспективи та потенціал: зб. наук. праць*. 2014. № 2. С. 116–119.
86. Саган О. Інтерактивні методи навчання як засіб формування навчальних умінь молодших школярів. *Початкова школа*. 2012. № 5. С. 25–28.
87. Саєнко Ю., Фефілова Т. Використання сучасних інноваційних технологій у початковій школі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2015. № 16. С. 274–281.

88. Савченко О. Я. Діагностика і дидактичні умови формування у молодших школярів інтеграції уміння вчитися. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 85–98.

89. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків : Основа, 2003. 80 с.

90. Січко І. О. Використання інтегрованого підходу на уроках «Я досліджую світ» в умовах Нової української школи. *Педагогіка та психологія*. № 1 (11). 2020. С. 166–167.

91. Смола Л. Інтерактивні прийоми роботи на уроках природознавства. *Початкова школа*. 2016. № 9. С. 25–28.

92. Соценко А. О., Стребна О. В. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи. Харків : Основа, 2006. 176 с.

93. Староста В. Методи інтерактивного навчання: сутність, класифікація. *Педагогічні науки*. 2018. № 7. С. 256–261.

94. Стахова Л. Л., Склярєва М. Г. Інтерактивні технології як спосіб ефективного засвоєння навчального матеріалу. *Молодий вчений*. 2016. № 8. С. 61–64.

95. Столяр Г. І. Сучасні педагогічні технології: досвід та інновації. Початкова освіта: сучасні перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка. 2018. С. 222–223.

96. Сухопара І. Г., Мандибура І. О. Формування вмінь молодших школярів співпрацювати з іншими на уроках «Я досліджую світ». *Молодий вчений*. 2021. № 10 (98). С. 68–71.

97. Тимофєєва І. Б. Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта. Маріуполь: МДУ, 2022. 124 с.

98. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О. Я. Савченко. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272. 123 с.

99. Типова освітня програма розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272. 68 с.

100. Фенрих П., Шевчук П. Інтерактивні методи навчання. Щецін : WSAP, 2005. 170 с.

101. Фомін К. В. Стан готовності сучасного вчителя до організації діалогічного навчання у початковій школі. Педагогічні науки. 2019. № 3. С. 217–222.

102. Хилобока Т. Активізація пізнавальної діяльності молодших школярів проблемними методами навчання на уроках предмета «Я досліджую світ». Інноваційні освітні технології в Україні : теорія та практика : матеріали Всеукр. студ. наук.- практик. Конф.. Умань : Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. 2021. С. 179–181.

103. Химинець В. В. Інновації в початковій школі. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 312 с.

104. Шило С. І. Удосконалення освітнього процесу на основі впровадження інноваційних технологій. *Молодий вчений*. 2014. № 3. С. 15–19.

105. Ярош Г. О. Сучасний урок у початковій школі. 33 уроки з використанням технології розвитку критичного мислення. Харків: Основа, 2015. 240 с.

106. Яструб О. Сприятливе інтерактивне освітнє середовище як детермінанта розвитку особистості молодшого школяра. *Педагогічний часопис Волині*. 2018. № 4 (11). С. 89–94.

107. Ящук О. М. Використання інтерактивних технологій навчання в початковій школі. *Молодий вчений*. 2016. № 7. С. 200–205.

